

Chambre des Représentants

SESSION 1983-1984

26 AVRIL 1984

PROPOSITION DE LOI

visant à aligner la procédure d'appel militaire sur la procédure d'appel ordinaire en matière pénale

AMENDEMENT

PRÉSENTÉ PAR LE GOUVERNEMENT

Remplacer le texte de la proposition de loi par les dispositions suivantes :

« Article 1er »

L'article 3 de l'arrêté-loi du 27 janvier 1916 réglant la procédure d'appel des jugements rendus par les conseils de guerre, est remplacé par la disposition suivante :

" Art. 3. — Le prévenu peut se faire assister d'un défenseur qu'il désigne à son choix, soit parmi les avocats ayant le droit de plaider en Belgique, soit parmi toutes personnes qu'il croira capables de se charger de sa défense.

Sur demande du prévenu, le président lui désigne un défenseur d'office parmi les avocats inscrits à l'un des barreaux belges, de préférence le plus rapproché.

En temps de guerre ou si la chambre de la cour saisie de l'affaire siège hors du territoire, le président désigne comme défenseur, à défaut d'avocat, un docteur ou un licencié en droit, à défaut un officier, et à défaut d'officier, toute personne estimée capable de se charger de ce soin."

Voir :

296 (1981-1982) :

— N° 1 : Proposition de loi.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1983-1984

26 APRIL 1984

WETSVOORSTEL

strekkend tot gelijkschakeling van de militaire beroepsprocedure met de gewone beroepsprocedure in strafzaken

AMENDEMENT

VOORGESTELD DOOR DE REGERING

De tekst van het wetsvoorstel vervangen door de volgende bepalingen :

« Artikel 1 »

Artikel 3 van de besluitwet van 27 januari 1916 tot regeling van de procedure van beroep tegen de vonnissen uitgesproken door de krijgsraden, wordt vervangen door de volgende bepaling :

" Art. 3. — De beklaagde kan zich doen bijstaan door een verdediger die hij vrij kiest, ofwel onder de advocaten die gerechtigd zijn in België te pleiten, ofwel onder alle personen die hij in staat acht zijn verdediging op zich te nemen.

Op verzoek van de beklaagde wijst de voorzitter hem ambtshalve een verdediger aan onder de advocaten die in België ingeschreven zijn bij een balie, bij voorkeur de dichtst bij zijnde.

In oorlogstijd of wanneer de militaire rechtbank buiten het Belgische grondgebied zitting houdt, wijst de voorzitter als verdediger een advocaat aan; indien er geen is, wijst hij een doctor of licentiaat in de rechten aan; indien er geen doctor of licentiaat in de rechten is, wijst hij een officier aan, en indien er geen officier is, wijst hij een persoon aan die in staat geacht wordt de verdediging op zich te nemen."

Zie :

296 (1981-1982) :

— N° 1 : Wetsvoorstel.

Art. 2

L'article 4 du même arrêté-loi est remplacé par la disposition suivante :

" Art. 4. — Lorsque le prévenu convoqué à l'audience de la Cour militaire ne comparait pas, la Cour peut, à la requête du ministère public ou à la demande du défenseur choisi par le prévenu ou de l'avocat d'une autre partie, décider par arrêt motivé qu'elle statuera sur pièces, pour autant que la comparution en personne du prévenu ne paraisse pas indispensable.

Elle ne peut toutefois prendre cette décision lorsque le jugement entrepris prononce une peine criminelle.

L'arrêt statuant au fond doit mentionner expressément cette décision; il est réputé contradictoire."

Art. 3

Un article 5, rédigé comme suit, est insérer dans le même arrêté-loi :

" Art. 5. — Hormis le cas visé à l'article précédent, le prévenu qui ne comparait pas à l'audience de la Cour militaire où il est convoqué, est jugé par défaut conformément aux dispositions de la loi du 25 juin 1921 sur la procédure par défaut devant la juridiction militaire.

Les arrêts rendus par défaut sur l'appel pourront être attaqués par la voie de l'opposition.

Si l'opposant ne comparait pas sur son opposition, l'arrêt qui interviendra ne pourra être attaqué par lui que devant la Cour de cassation."

Art. 4

Un article 6, rédigé comme suit, est inséré dans le même arrêté-loi.

" Art. 6. — Si la Cour décide de statuer sur pièces, le prévenu doit être représenté par un défenseur choisi par lui ou désigné d'office par le président". »

JUSTIFICATION

1. La procédure « sur pièces » trouve sa justification dans la nécessité de concilier les garanties accordées aux droits individuels des justiciables et le caractère opérationnel des Forces armées qu'il convient d'assurer dans des circonstances qui débordent largement le « temps de guerre » visé par la proposition de loi.

La procédure devant la Cour militaire est par ailleurs intimement liée aux conditions dans lesquelles le droit d'appel peut être suspendu en raison de la situation des opérations militaires, actuellement fixées par l'arrêté-loi du 28 décembre 1915 et la loi du 30 mai 1951 (art. 4). Il paraît dès lors préférable de maintenir une possibilité d'appel grâce à l'application de la procédure sur pièces dans les cas où, à défaut de cette procédure, le droit d'appel ne pourrait plus s'exercer.

Le Gouvernement estime, pour ces raisons, que s'il apparaît souhaitable de limiter la possibilité d'appliquer la procédure sur pièces, il ne convient pas de l'exclure totalement en dehors du temps de guerre comme le fait la proposition de loi. Le texte qu'il propose, qui est repris du projet de la Commission interdépartementale chargée de l'élaboration d'un nouveau Code de procédure pénale militaire, présente suffisamment de garanties pour éviter tout abus en ce domaine.

2. Dans la mesure où la procédure sur pièces est partiellement écartée, il s'avère indispensable de prévoir la réglementation de la procédure par défaut devant la Cour militaire, faute de quoi, celle-ci se trouverait dans l'impossibilité de juger si le prévenu libre ne comparait pas à l'audience, attendu qu'aucune disposition légale ne permet actuellement à la Cour de juger par défaut en tant que juridiction d'appel.

Art. 2

Artikel 4 van dezelfde besluitwet wordt vervangen door de volgende bepaling :

" Art. 4. — Wanneer de voor de terechtzitting van het militair gerechtshof opgeroepen beklaagde niet verschijnt kan het hof, op vordering van het openbaar ministerie of op verzoek van de door de beklaagde gekozen verdediger of van de advocaat van een andere partij, bij een met redenen omkleed arrest beslissen dat het op stukken uitspraak zal doen, althans wanneer de verschijning in persoon van de beklaagde niet noodzakelijk blijkt te zijn.

Het hof kan echter zodanige beslissing niet nemen wanneer bij het bestreden vonnis een criminele straf is uitgesproken.

In het arrest dat uitspraak doet over de zaak zelf moet die beslissing uitdrukkelijk worden vermeld; het arrest wordt geacht op tegenspraak te zijn gewezen."

Art. 3

Een artikel 5, luidend als volgt, wordt in dezelfde besluitwet ingevoegd :

" Art. 5. — Behoudens het geval bedoeld in het vorig artikel wordt de beklaagde die niet verschijnt op de terechtzitting van het militair gerechtshof waarvoor hij opgeroepen is, bij verstek gevonnist overeenkomstig de regels bepaald in hoofdstuk VIII van titel VI.

Tegen de in hoger beroep bij verstek gewezen arresten kan verzet worden ingesteld.

Wanneer de eiser in verzet niet verschijnt, kan hij het te wijzen arrest enkel voor het Hof van Cassatie bestrijden."

Art. 4

Een artikel 6, luidend als volgt, wordt in dezelfde besluitwet ingevoegd :

" Art. 6. — Wanneer het hof beslist uitspraak te doen op stukken moet de beklaagde vertegenwoordigd zijn door een verdediger door hem gekozen of door de voorzitter ambts-halve aangewezen". »

VERANTWOORDING

1. De rechtspleging « op stukken » wordt verantwoord door de noodzaak om aan de rechtzoekenden hun individuele rechten te waarborgen en zonder afbreuk te doen aan het operationeel karakter van de krijgsmacht in omstandigheden die aanzienlijk het bestek van de in het voorstel van wet bepaalde « oorlogstijd » te buiten gaan.

Bovendien bestaat er een nauw verband tussen de rechtspleging voor het militair gerechtshof en de voorwaarden waaronder het recht van beroep kan worden geschorst ingevolge de toestand van de militaire verrichtingen, zoals die zijn vastgesteld bij de besluitwet van 28 december 1915 en bij de wet van 30 mei 1951 (art. 4). Het is wenselijk gebleken om in de gevallen waarin de gewone rechtspleging niet kon worden uitgeoefend in een mogelijkheid tot hoger beroep te voorzien door de instelling van een rechtspleging op stukken.

Uit deze overwegingen is de Regering van oordeel dat, hoewel het wenselijk is de rechtspleging op stukken beperkt te houden, zij niet volledig moet worden uitgesloten buiten oorlogstijd zoals in het voorstel van wet wordt voorgestaan. De in overweging gegeven tekst, overgenomen uit het ontwerp van de Interdepartementale Commissie belast met het uitwerken van een nieuw Wetboek van militair strafprocesrecht, biedt voldoende waarborgen om misbruik ter zake te voorkomen.

2. Aangezien de rechtspleging op stukken in bepaalde gevallen niet wordt toegepast, is een regeling van de rechtspleging bij verstek voor het militair gerechtshof nodig want anders zou dat hof niet kunnen optreden wanneer de in vrijheid zijnde beklaagde niet op de terechtzitting verschijnt; geen enkele wetsbepaling staat het hof thans immers toe in de hoedanigheid van gerecht van hoger beroep te vonnissen bij verstek.

3. Il est indiqué que les modifications que la proposition de loi tend à apporter à la procédure en ce qui concerne l'assistance ou la représentation du prévenu devant la cour militaire soient insérées dans l'arrêté-loi du 27 janvier 1916 réglant la procédure d'appel des jugements rendus par les conseils de guerre plutôt que dans l'Instruction provisoire pour la Haute cour militaire du 20 juillet 1814.

Ces modifications doivent, d'autre part, être complétées, notamment par des dispositions relatives à la désignation d'office d'un défenseur en temps de guerre.

Il apparaît, par contre, inutile d'y prévoir la rémunération éventuelle par le prévenu de l'avocat qui assure sa défense, cette matière étant réglée par les dispositions de l'article 455bis du Code judiciaire. De l'avis du Gouvernement, ces dispositions doivent être appliquées aussi bien lorsqu'il s'agit d'un avocat désigné d'office dans le cas de recours à la procédure sur pièces que dans les autres cas.

Pour le Ministre de la Justice, absent,

Le Ministre de la Région bruxelloise,

P. HATRY

3. Het is verkieslijk gebleken de door het wetsvoorstel in overweging gegeven wijzigingen inzake de bijstand of de vertegenwoordiging van de beklaagde voor het militair gerechtshof in te voegen in de besluitwet van 27 januari 1916 tot regeling van de procedure van beroep tegen de vonnissen uitgesproken door de krijgsraden, veeleer dan in de Provisionele Instructie voor het Hoog militair gerechtshof van 20 juli 1814.

Deze wijzigingen moeten bovendien worden aangevuld, inzonderheid met bepalingen tot betrekking tot het ambtshalve aanwijzen van een verdediger in oorlogstijd.

Daarentegen is het overbodig de vergoeding vast te stellen die de beklaagde eventueel verschuldigd is aan de advocaat die voor zijn verdediging instaat, vermits deze aangelegenheid geregeld wordt door artikel 455bis van het Gerechtelijk Wetboek. De Regering is van oordeel dat deze voorschriften moeten worden toegepast, zowel wanneer het een ambtshalve aangewezen advocaat betreft ingeval van rechtspleging op stukken, als in de overige gevallen.

Voor de Minister van Justitie, afwezig,

De Minister van het Brusselse Gewest,

P. HATRY